

Verslag NWG Wageningen-lezing 'Darwins Beagle-reis (1831 – 1836) versus Darwin200-expeditie (2023 – 2025)' door bioloog Gert van Maanen (hoofdredacteur Bionieuws en bestuurslid NWGW)

- dinsdag 7 januari 2025, Forum, Wageningen Campus

- door Gert van Maanen

Helaas kon de lezing 'Kroongetuige DNA' van Lex Meulenbroek (Nederlands Forensisch Instituut) vanwege persoonlijke redenen geen doorgang vinden: als vervanging deze lezing die eerder is gehouden tijdens het Darwin Café op 12 februari 2024 in Café Rad van Wageningen. 'Een reis om de wereld is natuurlijk iets totaal anders dan het oplossen van moord en doodslag, maar het is wel een mooie mix van avontuur, natuur en wetenschap', belooft Van Maanen. Zijn lezing volgt twee sporen: een rood spoor van Darwins Beagle-reis (1831-1836) en een blauwe spoor van de Darwin200-expeditie (2023-2025) en het Nederlandse zeilschip de Oosterschelde. 'Bij de Beaglereis ging Charles Darwin in 1831 als 22 jarige – zonder baard – aan boord van HMS Beagle voor een reis rond de wereld om de kust en wateren rond Zuid-Amerika in kaart te brengen', vertelt Van Maanen. De huidige Darwin200-expeditie is een Brits project vol educatie en burgerwetenschap dat wereldwijd aandacht vraagt voor natuurbescherming. Een initiatief van de Britse geograaf en veldbioloog Stewart McPherson met de Nederlandse driemastschoener De Oosterschelde. 'Dit schip vaart in 2 jaar in 32 etappes ongeveer in het kielzog van de Beagle. Toen ik erover las heb ik me in 2021 meteen aangemeld en kon ik meevaren op etappe 16, van Galapagos naar Paaseiland', vertelt Van Maanen. 'De 200 in Darwin200 verwijst niet naar een jubileum, maar naar het oogmerk jongeren uit 200 landen in het project te trainen tot Darwin Leaders, ambassadeurs voor natuurbescherming'.

Van Maanen vertelt hoe de in Edinburgh gesjeesde medicijnenstudent en natuurliefhebber Charles Darwin door toeval (betaald) kan meevaren met de Beagle, om kapitein en expeditieleider FitzRoy – toen 26 jaar oud – gezelschap te houden. Het was zijn oom Josiah Wedgwood, een rijke porseleinfabrikant, die de vader van Darwin weet te overtuigen dat het niet 'gevaarlijk, verspilde tijd en een wild plan' is met deze expeditie mee te gaan, die oorspronkelijk 2 jaar zou duren. In het Darwin200-project staat educatie en training van jonge natuurbeschermers centraal. In 2022 werd de keuze gemaakt om in zee te gaan met de Oosterschelde, een in 1917 gebouwde driemaster, die was omgebouwd tot coaster en tussen 1988 en 1992 weer is gerestaureerd als driemaster. Op de etappes zijn steeds rond de 21 (meezeilende) passagiers en 7 bemanningsleden aan boord.

HMS Beagle was een Brig uit 1820 en had op haar tweede reis 65 zeelui en 9 'verstekelingen' aan boord (waaronder Darwin, drie Vuurlanders en een landschapschilder). Het beschikte over vier walvisboten en een paar kleine bootjes en de 22-jarige Darwin sliep in een cabine in een hangmat boven de kaartentafel, omringd door 145 boeken en onder een dakraam 'waardoor hij 's-nachts de sterren kon zien'. 'De Beagle maakte een echte wereldreis om kusten en havens te karteren. De reis duurt uiteindelijk 4 jaar en 9 maand', aldus Van Maanen. Darwin legt 40.000 mijl per boot af en 2.000 mijl per paard, hij schrijft 1700 notitiepagina's over zoölogie en geologie, een dagboek van 800 pagina's, verzamelt 4.000 huiden, balgen en botten en 1.500 soorten op sap. 'Hij is vaak zeeziek en kapitein Fitzroy laat hem daarom vaak lange landexpedities maken.' Van de 1741 dagen sliep Darwin er 1162 aan wal, en slechts 579 aan boord (ruwweg: 2/3, 1/3). 'De reis kostte Darwin's vader ruim 3000 pound, dat zou nu zo'n 400 duizend euro zijn.'

'Hiermee vergeleken is de Darwin200-reis van de Oosterschelde een luxereis en vanwege logistieke redenen eigenlijk een retourtje Engeland-Australië-Engeland, maar er wordt in totaal wel 50.000 mijl gevaren (zo'n twee keer om de aarde)', constateert Van Maanen. Het schip gaat niet via de Indische Oceaan, maar weer via Kaap Hoorn terug. Toch bezoekt het schip – met uitzondering van Cocos

(Keeling) en Mauritius in de Indische Oceaan - vrijwel alle belangrijke locaties die de Beagle aandeed en pikt ook extra eilanden mee, zoals Paaseiland, Zuid-Georgië en Tristan da Cunha.

De Beagle vertrok – na lang wachtten en een uit de hand gelopen kerstviering met veel dronken zeelui – uiteindelijk op 27 december uit Plymouth en de Oosterschelde nam 13 augustus 2023 met een Send-Off Party in het zeeaquarium afscheid van Plymouth. Tenerife was voor beide schepen de eerste bestemming. De rest van de lezing volgt de bezoeken, avonturen en waarnemingen tijdens de bezoeken van beide schepen aan alle etappes van Tenerife tot Galapagos. Dit volgt in grote lijnen de serie die Van Maanen voor *Bionieuws* schrijft en is – in omgekeerde volgorde – [cumulatief hier na te lezen](#). Galapagos – het eindpunt van de NWG-lezing – staat centraal op 12 februari 2025, Darwin Day, in Café Rad van Wageningen in het [Darwin Café Galapagos \(Revisited\)](#). Daar spreekt Gert van Maanen en de eveneens Wageningse bioloog Caroline van der Mark, die als natuurgids de archipel al zo'n veertig jaar met regelmaat heeft bezocht. De NWG-lezing werd besloten met een druk bezocht en geanimeerde nieuwjaarsborrel.

Bionieuws, Rad van Wageningen en *Resource* organiseren

DARWIN CAFÉ 2025

GALAPAGOS (REVISITED)

De Galapagosarchipel is dé iconische plek voor evolutiebiologen, sinds oerbioloog Charles Darwin hier in 1835 voet aan wal zette. In dit Darwin Café vertelt bioloog en *Bionieuws*-hoofdredacteur Gert van Maanen over zijn recente bezoek aan de eilanden tijdens de Darwin200-expeditie en put bioloog en Galapagosgids Caroline van der Mark uit bijna veertig jaar bezoeken aan deze Betoverende Eilanden.

WOENSDAG 12 FEBRUARI

Aanvang: 20.00 uur
Café Rad van Wageningen
1e Kloostersteeg 3, 6701 DL Wageningen

Gratis toegang (consumptie verplicht):
www.facebook.com/DarwinCafe

DARWIN200